

АДАПТАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ДО УМОВ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ ІННОВАЦІЙНОГО ТИПУ

Єдиною можливістю для України потрапити в коло країн з високим рівнем конкурентоспроможності національних економік є перехід від екстенсивного використання людських ресурсів з низьким рівнем базової професійної підготовки до інтенсивного використання висококваліфікованої робочої сили, адаптованої до умов соціально орієнтованої економіки інноваційного типу. В основі нової економіки, що заміщає індустріальну, лежить робота з інформацією, генерація нового знання.

Розвиток світових інформаційних ресурсів відіграє все зростаючу роль у досягненні динамічного розвитку економіки і підвищенні якості життя населення. Інформаційна культура суспільства характеризує його здатність формувати інформаційні ресурси, сучасні засоби інформатики й інформаційні технології на користь забезпечення своїх життєдіяльності і розвитку. Дуже багато залежить від рівня розвитку системи освіти, оскільки саме вона формує у людини широкий кругозір та інформаційні потреби.

У сучасних умовах перед освітніми закладами України стоїть відповідальне завдання — задовольнити потреби суспільства у фахівцях з глибокою підготовкою, здібних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння й упровадження інформаційних технологій, людей високої освіченості і моралі.

У найближчому майбутньому освітній потенціал визначатиме статус нації у світі. Розвиток сукупного працівника в промислово розвинутих країнах усе більшою мірою визначається такими рисами: творчі здібності, професійні якості і навички, економічне мислення, уміння знаходити оптимальні для зростання ефективності окремого підприємства, галузі і народного господарства в цілому варіанти розвитку, володіння новітніми прийомами технологічних, проектно-конструкторських розробок, техніко-технологічна культура, орієнтація на найраціональніше використання економічних і природних ресурсів, рівень підготовки до організаційної й управлінської діяльності, психофізичні якості. Звідси величезні вкладення держав у розвиток освіти.

Перетворення людського чинника у провідну і визначальну продуктивну силу пов'язано як з підвищенням рівня освіти в економічному розвитку, так і із зменшенням розриву в кількості років, необхідних для зміни технологій і підготовки кадрів для них. Раніше радикальні технологічні зміни у виробництві відбувалися приблизно через 35-40 років, а тому знань, здобутих у вишах, вистачало практично на все подальше життя фахівця, і для навчання було достатньо в середньому 6-8 років.

Сьогодні середній період оновлення технологій і техніки скоротився до 4-5 років, а в найбільш розвинутих галузях – до 2-3 років (при цьому необхідність оновлення диктується не стільки фізичним зносом, скільки моральним старінням). А терміни підготовки кваліфікованих працівників виросли до 12-14 і більше років.

Стійка генерація все нових і нових знань недосяжна в межах системи освіти, що забезпечує індустріальне виробництво. У сучасному блискавично мінливому світі отримані знання застарівають уже через декілька років.

Єдина можливість не випасти з нової економіки – постійне оновлення накопичених знань. З цим завданням традиційна система освіти справляється погано. Традиційні формати освіти орієнтовані на молодих людей і не забезпечують якісної освіти протягом усього періоду трудової діяльності людини. Сучасна ж економіка потребує саме високоосвічених працівників.

Замінюються і вимоги до «результатів» освіти: бізнес усе більше потребує не стільки працівників на конкретну позицію, скільки людей, відповідних певному управлінському рівню. При цьому кваліфікаційні вимоги швидко зростають, а характер цих вимог – не менш швидко змінюється.

Генеральна лінія переходу до освіти протягом життя – створення якісно нової системи дистанційної освіти на основі інформаційних технологій, що швидко розвиваються.

Сьогодні можна говорити про інтернаціоналізацію освіти і відповідно про зростання кваліфікаційного рівня в інших країнах, а також можливу загрозу економічному суверенітету України в результаті ослаблення її конкурентоспроможності порівняно зі всіма розвинутими країнами світу. Стає очевидним, що і в III тисячолітті процвітатимуть ті держави, які зможуть перевершити інших в освоєнні нових знань, наукових досягненнях і трансформації їх у найсучасніші технології і продукцію.

О.І. Зоріна, О.В. Сиволовська

ЗАСТОСУВАННЯ АКТИВНИХ ФОРМ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Одним із напрямів реформування сучасної вищої освіти є суттєве збільшення інтересу студентів до навчання. Доцільно звернути увагу на те, що навчальні плани зарубіжних ВНЗ містять тільки незначну кількість обов'язкових навчальних предметів, що дає змогу студентам більше часу працювати за індивідуальними планами. Поряд з обов'язковими курсами існують вибіркові і факультативні. Так, приблизно 40 % складають спецкурси та курси за вибором.